

USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Ladislava Palatina a soudců JUDr. Jiřího Sýkory a Mgr. Miluše Pěchové ve věci

žalobkyně: **L. F.**, narozená XXXX
bytem XXXX

proti

žalovaným: **1. MI Estate s.r.o.**, IČO 08294208
sídlem Roháčova 188/37, 130 00 Praha 3 - Žižkov

2. P. P., narozený XXXX
bytem XXXX

o nahrazení projevu vůle – povinnosti uzavřít kupní smlouvu, o určení obsahu smlouvy

o odvolání žalobkyně proti usnesení Okresního soudu v Třebíči ze dne 13. 10. 2022, č.j. 7 C 182/2022-27

takto:

- I. Usnesení soudu I. stupně se ve výroku I. **mění** tak, že se žalobkyni přiznává osvobození od úhrady soudních poplatků z řízení v rozsahu 50 %.
- II. Usnesení soudu I. stupně se ve výrocích II. a III. **ruší** a v tomto rozsahu se věc **vrací** soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. V záhlaví citovaným usnesením soud I. stupně zamítl žádost žalobkyně (chybně uvedeno "žalované") o osvobození od soudních poplatků (výrok I.), vyzval žalobkyni k úhradě soudního poplatku z žaloby ve výši 2.000 Kč ve lhůtě 30 dnů od právní moci usnesení na účet Okresního soudu v Třebíči (výrok II.) a zamítl žádost žalobkyně o ustanovení zástupce z řad advokátů (výrok III.).
2. Proti výročkům I. a III. citovaného usnesení podala odvolání žalobkyně, jež soudu I. stupně vytýkala, že nesprávně posoudil výši jejího příjmu a příjmu jejího manžela v kontextu celkové výše soudního poplatku a nákladů na zajištění zastoupení advokátem v řízení o posuzované věci, vůbec se nezabýval možností částečného osvobození od soudních poplatků. Zdůraznila, že pracuje na údržbě veřejných prostranství, doložená výše mzdy jí i jejího manžela je ovlivněna probíhající sezónou, v měsících mimo sezonu je u každého o 2.000 Kč nižší. Ve formuláři potvrzení o osobních a majetkových poměrech není možné uvádět náklady na energie, které hradí ve výši 1.400 Kč kromě nájemného, dále každý měsíc doplácí až 1.000 Kč na léky. Peníze šetří i na úhradu kupní ceny za podíl na nemovitostech, o něž se jedná v posuzované věci. Zdůraznila, že k ochraně jejích zájmů je pomoc advokáta, na něž nemá prostředky, nezbytná, neboť na straně žalované vystupuje společnost, překupník nemovitostí, která má celý aparát k vedení soudních sporů a obchodování se spoluvlastnickými podíly na nemovitostech. Navrhla proto, aby odvolací soud usnesení soudu I. stupně změnil tak, že jí přizná osvobození od soudních poplatků a ustanoví zástupce z řad advokátů.

3. Odvolací soud po zjištění, že objektivně i subjektivně přípustné odvolání (§ 201 a § 202 a contrario zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, dále jen „o. s. ř.“) bylo podáno včas (§ 204 odst. 1 o. s. ř.), bez nařízení jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.) přezkoumal v odvoláním napadeném rozsahu usnesení soudu I. stupně včetně jeho výroku II., jenž je výrokem na výroku I. závislým, jakož i řízení, které mu předcházelo (§ 212, § 212a o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání je zčásti důvodné.
4. Podle § 138 odstavec 1, věta první, o. s. ř. na návrh může předseda senátu přiznat účastníkovi zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka a nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva; přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li proto zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Osvobození od soudních poplatků na návrh je specifický institut, který slouží k tomu, aby osoba, jež se z objektivních důvodů ocitla v situaci, kdy jsou její poměry nepříznivé, a proto nemůže zaplatit soudní poplatek, nebyla pouze z tohoto důvodu vyloučena z realizace ústavního práva na přístup k soudu. Při hodnocení majetkových poměrů je třeba přihlídnout nejen k výši příjmů a množství disponibilních finančních prostředků účastníka, ale též k možnosti si tyto prostředky opatřit, k jeho sociálním poměrům a zdravotnímu stavu.
5. Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že návrhem doručeným soudu I. stupně dne 14. 7. 2022, k jehož sepsání využila bezplatné právní pomoci, k níž již nemá přístup, se žalobkyně domáhala nahrazení projevu vůle žalovaného 1), in eventum žalovaného 2), na uzavření kupní smlouvy o převodu spoluvlastnického podílu 1/12 na nemovitostech („pozemku p. č. st. XXXX, jehož součástí je stavba č. p. XXXX, a pozemku p. č. XXXX zapsaných na LV XXXX u Katastrálního úřadu pro kraj Vysočina, Katastrální pracoviště Třebíč“) z důvodu porušení jejího předkupního práva. Uvedla, že přestože vlastní ideálních 11/12, je jí žalovaným bráněno v užívání a nezbytné opravě nemovitostí, jež jsou v havarijním stavu, a žalobkyně je nucena bydlet v nájmu. Současně požádala o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů k ochraně jejích zájmů. V prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech žalobkyně uvedla, že pracuje jako údržba veřejného prostranství a za 2. kalendářní čtvrtletí roku 2022 činil její průměrný čistý měsíční výdělek 19.188 Kč, manželův 25.600 Kč; s manželem vlastní starší automobil XXXX, bydlí v nájmu, kde měsíčně platí nájemné 12.000 Kč. Žalobkyně dále uvedla, že její zdravotní stav není dobrý bez bližšího upřesnění.
6. V posuzované věci činí výše soudního poplatku částku 5.000 Kč (položka 4, bod 1. písm. a/, bod 3. Sazebníku soudních poplatků, přílohy k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích), přičemž nelze odhlédnout ani od dalších nákladů, jež lze v řízení reálně očekávat, a s ohledem na shora popsání osobní a majetkové poměry jeho úhrada v plné výši pro žalobkyni představuje finanční zátěž. Odvolací soud má tak za to, že vynucením povinnosti zaplatit soudní poplatek v plné výši by žalobkyni z důvodu nedostatku finančních prostředků byla odňata možnost domáhat se ochrany jejích práv v řízení před soudem. Žalobkyně vlastní podíl na nemovitostech, jenž jsou předmětem sporu v řízení v posuzované věci, proto na ni nelze pohlížet jako na osobu nemajetnou, jejíž poměry by odůvodňovaly přiznání osvobození od soudních poplatků v celém rozsahu. Jak je uvedeno výše, žalobkyně má pravidelný měsíční příjem z pracovního poměru, vzhledem k pracovnímu zařazení však evidentně není v jejích možnostech dosahovat příjmu vyššího, umožňujícího vytvoření finanční rezervy k úhradě soudního poplatku, přičemž nelze odhlédnout od jejích nákladů na zajištění bydlení, léků a základních potřeb. Odvolací soud dospěl k závěru, že v reálných možnostech žalobkyně je úhrada soudního poplatku v rozsahu 50 % z celkové výše soudního poplatku, je proto odůvodněno přiznat žalobkyni osvobození v rozsahu 50 % poplatkové povinnosti.
7. Z výše uvedených důvodů dospěl odvolací soud na rozdíl od soudu I. stupně k závěru, že žádost žalobkyně o přiznání osvobození od soudních poplatků je zčásti důvodná, a za použití § 220 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. proto změnil ve výroku I. napadené usnesení soudu I. stupně tak, že žalobkyni přiznal osvobození od soudních poplatků v rozsahu 50 %.

8. Žalobkyně je proto povinna zaplatit poměrnou část 50 % z výše soudního poplatku. Ve věcech poplatků za řízení však rozhoduje soud, který je věcně a místně příslušný k projednání a rozhodnutí věci v prvním stupni (§ 3 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích). Odvolacímu soudu proto nezbylo než výrok II. (závislý na výroku I.) usnesení soudu I. stupně za přiměřeného použití § 219a odst. 2 o. s. ř. zrušit a věc vrátit soudu I. stupně k novému rozhodnutí o povinnosti úhrady soudního poplatku.
9. Odvolací soud na základě uvedených zjištění dospěl k závěru, že ochrana zájmů žalobkyně, již bylo dle § 138 o. s. ř. přiznáno osvobození od soudních poplatků, s ohledem na skutečnost, že posuzovaná věc patří k právně složitým, vyžaduje ustanovení zástupce z řad advokátů (§ 30 odst. 2 o. s. ř.). Žalobkyně totiž není práva znalá a není schopna posoudit, jaké skutečnosti jsou pro uplatnění jejího nároku při posouzení věci rozhodné, o čemž svědčí i fakt, že dosud veškerá podání ve věci učinila až poté, co vyhledala bezplatnou právní pomoc, na niž však již nemá nárok. Z výše uvedených důvodů dospěl odvolací soud na rozdíl od soudu I. stupně k závěru, že žádost žalobkyně, aby jí byl ustanoven zástupce z řad advokátů, je důvodná.
10. Za použití § 219a odst. 2 o. s. ř. proto odvolací soud zrušil usnesení soudu I. stupně v odvoláním napadeném výroku III. a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž soud I. stupně v souladu s § 30 odst. 1, 2 o. s. ř. ustanoví žalované zástupce, s nímž bude pokračovat v řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není dovolání přípustné.

Brno 31. ledna 2023

JUDr. Ladislav Palatin v. r.
předseda senátu